СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 120. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 23-го травня 1936. — VOL. XLIV. No. 120. Jersey City, N. J., Saturday, May 23, 1936. THREE CENTS

БЕРУТЬСЯ ДО КОНТРОЛІ ПОВЕНЕЙ

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив $320,000,000 на регуляцію рік, будову гребель і всіх інших робіт, призначених для контролі виливів рік. Крім цього палата прдставників ухвалила $390,000,000 на будови додаткових збірників води в ріках Арканзас і Гвайт.

НОВІ ПОДАТКИ НА КОРПОРАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Проєкт президента Рузвелта, щоб на всі корпорації, а зокрема на їх дохід, нерозділений між уділовців, наложили нові податки, остаточно одобрив сенат, але з деякими змінами. Комісія сенаторів згодилася, щоби податки піднести з 12% до 18% з загального доходу, крім цього 7% з чистого зиску, нерозділеного між уділовців. Увільнені від цього податку банки, асекураційні корпорації і малі корпорації, яких дохід не перевищає $1,000. Цей податок мав би принести для держави $620,000,000 річно.

ПОТРІБНО НОВИХ ГРОШЕЙ НА СУСПІЛЬНІ РОБОТИ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний секретар Ікес заявив, що „Пі Доблю Ей" (Поблик Воркс Адміністрейшен) потребує дальших $800,000,000, щоб докінчити в цьому році 3,428 ріжних розпочатих проєктів. Найбільша частина з тих грошей піде на викінчення будови електрівень.

КРИТИКУЮТЬ ВИДАТКИ УРЯДУ.

НЮ ЙОРК. — На конференції вчених і бізнесменів, що відбулася в четвер у готелі Валдорф-Асторія, професор економіки Ірвінґ Фішер сказав без обиняків, що та величезна сума, що її витрачує Поблик Воркс Адміністрейшен, не тільки що не зменшує безробіття, але стримує поворот до нормальних часів. Тому, що уряд обкладає тяжкими податками ріжні бізнесові підприємства, вони не можуть розгорнути як слід своєї діяльности й не можуть абсорбувати тих міліонів безробітних. На конференції було 300 учасників і всі бесідники були теж тої гадки, що як довго уряд маніпулює й обмежує приватну ініціятиву, так довго бізнес мусить животіти у скорченій формі і так довго буде безробіття.

ХОТІЛА СКОЧИТИ З ЛІТАКА.

БОСТОН (Масачусетс). — Летун Содерленд мав чимало клопоту, піднісшися на кілька тисяч стіп у повітря, коли побачив, що його пасажирка, 22-літня дівчина, хоче вискочити без легкопаду на землю. Забуваючи про джентельменство супроти жінок, він запустив праву руку в її волосся і хоч вона пручалася, пробуючи вирватись, він таки зїхав щасливо вниз і передав її поліції. Замісць подякувати летунові, вона зверещала: „Дайте мені револьвер, хай застрілюсь".

ВІРНІ ДО СМЕРТИ СВОЇМ ПРОВІДНИКАМ.

ФОРТ МАЄРС (Флорида). — Чотири тяжкі кити, що були провідниками цілого табуну менших, загналися на мілину й не могли відти видістатися на глибокі води. Табун менших безпорадно крутився біля них і хоч вода маліла, бо це був відплив моря, вони не хотіли провідників покидати. Не помогло навіть і це, що рибаки хотіли дрючками і линвами відогнати їх на безпечне місце. Кити остались вірні свому проводові й коли вода спливла, вони всі подушилися на сонці.

ПТИЦЯ „ПОБЛИК ЕНЕМІ НОМБЕР ВОН".

САНТА ФІ (Ню Мексико). — Стейтовий інспектор дичини Еліот Баркер назвав золотого орла „суспільним ворогом число один". Ця жорстока птиця, говорив Баркер, завдає що року стейтові великі шкоди. Вона пожирає тисячі ягнят, антильоп, кріликів і інших диких та домашніх звірят. Стейт зводить з нею завзяту боротьбу, одначе тому, що вона сама по собі гарна, стейт, таки не хотів би викорінити її до останньої.

ЛЮДИ СТАЮТЬ МАШИНАМИ, А МАШИНИ ЛЮДЬМИ.

СВАРТМОР (Пенсилвенія). — Дослідна Фундація Бартоля зробила спробу з бальоном. Засобивши його в ріжні автоматичні інструменти, вислала його 13,000 стіп угору, щоб, не наражаючи людей на небезпеку, дістали бажані інформації зі стратосфери. Експеримент вдався й через радіові хвилі автоматичний термометер пересилав униз відомости про зміну температури вгорі. Заохочені тою спробою, учені хотять повторити її і другим разом залучити інструменти, що пересилалиб відомости про ділання космічних промінів.

БОЛЬШЕВІЗУЮТЬ „ЕНЕЇДУ" КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

Державне літературне видавництво советської України заповіло ілюстроване видання „Енеїди" Котляревського. Передмову має написати А. Хвиля. Нема сумніву, що большевики вберуть також „Енеїду" в советську одіж, спрямовану проти українських націоналістів.

НОВА ФРАНЦУЗЬКА ЗБРОЯ.

Закордонна преса повідомляє, що Франція має тепер гармату більшу від німецької т. зв. „грубої Берти", т. зв. калібру 42 цм., яка у світовій війні відограла важну ролю. Стрільно французької Берти бе на віддаль 17 км., його вага 1,570 кг., дуло довге 8 і пів метра. Гармата змонтована на підвіззі з 16 осями, що посувається на залізничих шинах. Крім того французи мають гармату, що несе на 250 км. (?), отже вдвоє дальше ніж славна німецька гармата, якою німці в 1918 р. острілювали Париж.

ЮРІЙ КУПЧИК ЗНОВУ НЕ ВИНЕН.

При кінці січня ц. р. в Королеві над Тисою хтось напав на дорозі на залізничого скарбника, побив його і забрав 10,000 чеських корон. Королевські жандарми хотіли звалити вину на Юрія Купчика, відомого українця, на якого місцеві жандарми довший час вже зуби гострять, бо всі судові процеси проти нього програли. Та жандармам у Королеві над Тисою й тепер не вдалося повести Ю. Купчика під ключик, бо державний прокуратор краєвого суду в Береґові узнав Ю. Купчика за невинного.

ЖАХЛИВЕ САМОГУБСТВО ЦІЛОЇ РОДИНИ.

Страшна родинна траґедія трапилася цими днями у Варнемінде (Німеччина). Перед кількома днями приїхала до тієї місцевости родина вбогого рільника з околиці, а в Великодню Суботу пропав по ній усякий слід. У неділю раненько заалярмовано прибережну сторожу, що море викинуло на беріг тіла чотирьох осіб. Були це трупи членів згаданої родини. Слідство устійнило, що молоде ще подружжя з нужди кинулося до моря разом зо своїми двома малолітніми дітьми.

ВКРАВ СВЯЧЕНЕ І ПОМЕР.

Варшавський злодій Роман Квятковський вкрав у Варшаві перед Великоднем дві шинки, кілька кільоґрамів ковбаси, 5 пляшок пива і все те сам сконсумував підчас свят. Вислід був такий, що Квятковський важко занедужав. У тяжкому стані перевезли його до лічниці, де він помер.

ВАРШАВСЬКА КУБКОВА.

У військовім відділі маґістрату зявилася цими днями Махемія Розенблюмівна, яка зголосилася на лісту тих, що стають до бранки. Вона заявила, що останніми часами ствердила, що є радше мужчиною, як жінкою. Розенблюмівну записано на лісту рекрутів. Це викликало велику сенсацію у Варшаві.

ЦІННИЙ ДАР ВІДЕНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ Н. Т. Ш.

Заходами д-ра Юліяна Романчука (сина покійного президента Юліяна Романчука) і заступниці директора віденської державної бібліотеки, д-ра Віри Мендрохович, управа цієї бібліотеки дарувала для бібліотеки Н. Т. Ш. у Львові цінну рукописну книгу з 1862 р., а саме: переклад австрійських загальних „законів обивательських" на українську мову, зладжений та апробований окремою комісією з доручення австрійського міністерства справедливости.

ТУНЕЛЬ ПІД МОН БЛЯНОМ.

Про проєкт будови того тунелю багато писалось останніми літами. Як пишуть французькі часописи, будова тунелю вже рішена. Тунель получить долину ріки Арве, доплив Родану по французькій стороні, з долиною ріки Дорі, доплив Паду по італійській стороні. Тунель буде довгий 12 км. і 60 метрів, широкий 8 і пів метра. Будова тунелю триватиме 6 літ і при ній знайде працю 5,000 робітників. Вона коштуватиме 200 міліонів франків. Комітет будови складається з французів, італійців та швайцарців. Кожна сторона дає одну третю капіталу. Тунель зачнуть вертіти вже в осени ц. р.

НАЙБІЛЬШЕ ЛЕТОВИЩЕ.

Найбільше летовище на світі буде на Темпельгофі під Берліном. З ініціятиви Гітлера теперішнє летовище, що обіймає 600 морґів, перебудовують до простору 1,600 морґів. У 15 велитенських галях, що займуть фронт на півтора кільометра, знайдуть приміщення 120 пасажирських літаків і численні спортові уладження. Будівельні роботи скінчаться за два роки.

ЗАДЛЯ УБЛАГОРОДНЕННЯ РАСИ.

У Кракові відбувся в днях 18. і 19. квітня зїзд польського евґенічного т-ва при участи делеґатів лікарів із цілої Польщі. У звязку з урядовим проєктом евґенічного закону виголошено кілька рефератів, над якими розвинулася цікава дискусія. Переважала думка, що стерилізація осіб, обтяжених дідичними недугами, а навіть кастрація сексуально анормальних людей це конечність і добродійство для майбутніх поколінь. Проєктований закон спирається не на німецькім, але американськім законі. Він домагається перш усього передшлюбних порад і допомоги для розвитку евґенічних типів, якими треба опікуватись і помагати їм у вихованні дітей. Одночасно обмежується розродчість типів небажаних. У цьому випадку передбачається добровільна або примусова стерилізація та пропонована психіятрами і представниками судової медецини кастрація сексуальних проступників. Закон буде виладжений впродовж найближчих місяців. Евґенічне т-во має відділи по ріжних містах і дало в році понад пять тисяч порад. Львівський відділ т-ва влаштовує окремий евґенічний музей.

СЛІПІ ВИСТАВИЛИ ОПЕРЕТКУ.

У Торонті виставлено в Ітоновій авдиторії оперетку англійською мовою, „Тенґлес", у якій співаками й акторами були сліпі люди. Це була небувала вистава, отже торонтонці виповнили вщерть салю. Сліпі аматори писалися в оперетці так славно, що приявна публика зробила їм велику овацію. Всі сліпці походять з державної школи для сліпців у Брендфорд, Онт. Це переважно молоді люди з Онтеріо і з трох західніх провінцій. Велика частина публики складалася з місцевих сліпців, котрих привезено автами з інституцій і приватних домів. Це перший випадок у Торонті, що сліпці писувались на сцені, хоч та трупа вже кілька разів виступала в Брендфорді.

ЗАГАДОЧНА ПРИГОДА РЕЕМІҐРАНТА.

В потягу, що йшов із Парижа до Варшави, щез по дорозі пасажир 2-гої кляси, Андрій Кочерґо, реемігрант, що вертався з Буенос Айрес до Вильна. В переділі залишилися його валізи, які передано варшавській поліції. Дохоодження ствердило, що Кочерґо вийшов на коридор ваґону і більше не вернувся. Наслідком розісланих телефонограм наспіла інформація, що тіло Кочерґа знайшли змасакроване на залізничому шляху біля Барлоґи. Загадочною справою занялася слідча влада.

ДОБРИЙ РЕКЛЯМОВИЙ ПОМИСЛ.

Власник мясарні в Парижі Кастен пустив недавно ґазовий бальончик з карткою. На ній було написано, що той, хто бальончик знайде, зможе відобрати у мясарні кільоґрам шинки. Минуло кілька днів, а до склепу ніхто не зголошувався. Щойно цими днями Кастен дістав з Англії, від мешканця села Тавенсден, біля Бедфорду, листівку, в якій він пише, що знайшов бальончик на своїм городі та застерігає собі право відобрати кільоґрам шинки, як тільки прийде до Парижа.

ЛІКАРІ СПРИЧИНИЛИ СМЕРТЬ ПАЦІЄНТКИ.

Окружний суд у Варшаві розглядає справу двох лікарів з Отвоцка, д-ра Казимира Врочинського і д-ра Маркуса Урліка, яким закинено, що своїм занедбанням спричинили смерть пацієнтки. Д-р Урлік, покликаний до пацієнтки обезпечальні Яніни Редо, що знаходилася у вагітному стані, злегковажив її терпіння. Коли пізніше поміч була спізнена, д-р Урліч заявив її чоловікові, що не може нічого порадити. Тоді покликано приватного лікаря д-ра Врочинського, який ствердив, що дитина вмерла в утробі матери, і спокійно пішов до дому. Недужу перевезли на другий день до шпиталю, де вона й померла. Лікарський відділ варшавського університету рішив, що хору можна було вратувати, якби не занедбання обох лікарів. На основі такого оречення прокураторський уряд потягнув обох лікарів до карної відповідальности.

ВБИТИЙ ПЕРАЦЬКИЙ БУВ „МОЗКОВИМ ЦЕНТРОМ" ПОЛЬЩІ

ВИЛЬНО. — Виленське „Слово" з 5. травня б. р. помістив статтю польського консервативного посла Ст. Мацкевича під заголовком „Хто це є полковники?" Обороняючи „полковників", себто дотеперішній уряд Польщі, згадує Мацкевич і про вбитого українськими революціонерами польського міністра внутрішніх справ, Перацького, якого ставить дуже високо, зараховуючи його до найбільших державних мужів XX віку. Читаємо в тій статті таке:

„Обмежуся до ствердження, що Перацький дав би був собі раду з найбільш розшалілою революцією. Доки він був міністром внутрішніх справ, ми могли не боятися ні комуністів, ні українського сепаратизму, ні ніякого руху, що розсаджує державу від нутра. Серед міністрів внутрішніх справ, що в XIX і XX віці боролися з революцією (тобто внутрішнім ворогом держави), знаю таких, що розуміли революцію і революціонерів, і таких, що не розуміли. Щоб зрозуміти противника, треба мати спеціяльну інтеліґенцію, бистрішу від інших. Якщо Перацький жив би, був би сьогодні головною пружиною уряду. Соймовий збір виглядав би трохи інакше. Куля українця вдарила нашу державу в мозковий центр, якого призначення було володіти".

Перацький про смерть Біласа і Данилишина.

Ст. Мацкевич подає ще в тій самій статті таке: „Яка була їхня моральна постава?" — запитався хтось при обіді міністра Перацького по повішенню Біласа і Данилишина. „Величня" — коротко відповів Перацький".

ЛЕБЕДЬ І ГНАТКІВСЬКА ОДРУЖИЛИСЬ.

ВАРШАВА (Польща). — Польська Агенція Телеґрафічна доносить, що одружилися засуджені за участь в убивстві міністра Перацького — Микола Лебедь і Дарія Гнатківська. Лебедь був засуджений на смерть. Наслідком амнестії цю кару змінено на досмертну тюрму. Гнатківська засуджена на 15 літ тюрми. Шлюб відбувся в каплиці мокотівської тюрми.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО КИЛИМУ.

ЛЬВІВ. — У салях Міського Промислового Музею відкрито 15 травня другу з черги виставу килимів „Гуцульського Мистецтва". Разом з тим іде в краю пропаґанда за зрозуміння цеї ділянки української культури. Стверджено теж, що українські килими стали тепер дуже популярними в краю і за кордоном. Але й зазначено, що з належною увагою до килимарства як мистецтва ставляться у нас тільки пані Кульчицькі в Перемишлі та промислове підприємство „Ґуцульське Мистецтво" в Косові.

ГОЛОС У ПУСТИНІ.

ЛЬВІВ.—Одинокий український радний у міській раді у Львові, Стевчак, нарікав на засіданні ради, що українському представникові й далі не вільно промовляти рідною українською мовою. А далі говорив, що в міськім буджеті знов нема ні цента навіть на українське шкільництво.

До цього „Діло" додає таке: „Як було до передбачення, голос п. Стевчака остався „голосом вопіючого в пустині".

ДЛЯ ВИЯСНЕННЯ „АВТЕНТИЧНОСТИ" АРХІВУ СЕНИКА.

ЛЬВІВ. — „Діло" передає хід апеляційної розправи за вбивство міністра Перацького. Між іншим читаємо там у звязку зі „славним" архівом Сеника, що оборонець д-р В. Горбовий підніс таке:

„Архів Сеника не має прикмет автентичности. Невідомо, в який спосіб дістався він до польських рук. Коли нині фальшують картини Рубенса й інших мистців, то можна підробити архів. Як виглядають інформації, що приходять із закордону до Польщі, свідчить факт, що дружину полк. Коновальця названо Евгенією, хоч її імя — Ольга".

СТ. ЛОСЬ ПРО ПАРЦЕЛЯЦІЮ В СХІДНІЙ ҐАЛИЧИНІ.

ВАРШАВА. — Польський публіцист Ст. Лось обчисляє, що якби розпарцелювати ввесь вільний запас землі в Східній Галичині між польських осадників, то можнаб осадити там 35,000 польських родин. У тому випадку відсоток польського населення у Східній Галичині зріс би всього на 3 відсотки. Для таких марних вислідів, пише Лось, не варто копати пропасти між польським та українським народом.

ВЖЕ Й ЗОЩЕНКО В НЕЛАСКАХ.

МОСКВА (Росія). — „Правда" гостро критикує новий твір советського гумористичного письменника Михайла Зощенка. Новий твір зветься „Синя книга". Зощенко висміває в нім „традиційний підхід читача до історії". Комуністична партія незадоволена з твору тому, що там замало такого матеріялу, який надававсяб для комуністичної пропаганди.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for nailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

І СЛІПІ ПРОЗРІЛИ

У цьому самому числі подаємо лист Володимира Винниченка до українських ґазет у справі проєкту скликання всенаціонального українського конґресу. Подаємо його передовсім з журналістичного обовязку як факт, що відноситься до публичного життя взагалі, а до українського життя спеціяльно.

Про вагу цього голосу засвідчує особа автора листа і роля, яку він грав в українськім народі. Як відомо, Винниченко був визначним українським письменником та чільним діячем української соціял-демократичної партії. Коли відродилась українська держава, він був першим головою її уряду, а потім першим головою Директорії Української Народньої Републики.

Та якраз у політиці цей письменник, чуткий на прояви людської душі, показався хиткою людиною, що піддалася враженням хвилі. Він вічно хитався й скакав у ріжні боки. Найбільший скок зробив він тоді, коли з передового оборонця повної самостійности України від Московщини перекинувся в табор, що стояв за прилучення України до комуністичної Москви, бо, мовляв, комунізм дає українському народові можливість свобідного національного розвою. Немовби щоб доказати собі постійність, Виничченко видержував на цьому становищі, не зважаючи на те, що факти життя немилосерно били по заложеннях його становища, виказуючи їх повну нестійність. Він говорив уперто своє про національну терпимість московських комуністів, про можливість розвивати українську національність на радянській Україні, хоча московський комунізм проявляв виразно признаки націоналізму, нетерпимого до українства. Навіть як Московщина нищила голодом українських селян, навіть як Московщина під пустими претекстами нищила як українських націоналістів українську комуністичну інтеліґенцію, Винниченко повторяв далі своє комуністичне „вірую" про вирішення національного питання комуністичною Москвою.

Дивно робилось українцям на вид цеї тупости відчування в людини, що як письменник повинна би мати більшу чутливість, ніж пересічна людина. Ця тупість остаточно викинула Винниченка поза рами всяких українських уґруповань. Ледви чи змінить що остання заява Винниченка, в котрій він публично сповідається зо своєї великої помилки, бо перед цілим світом заявляє, що московський комунізм має признаки нетерпимого націоналізму та що під його прапором обєднується поволі вся московщина, до ряних монархістів включно.

Про єдиний московський фронт уже навіть воробці на даху цвірінькають. Та коли серед українського народу є ще недобитки, що далі щебечуть про московську рівноправність для українців, то не можна заперечити певної ваги, коли цей факт пригадає людина, що довгі роки так уперто завзялася була бачити в світі те, що її серцю бажалось бачити.

МЕТИ Й ЗАСОБИ

Мета — це обект прагнення й досягнення. Засоби — це ті знаряди та способи, якими досягнення відбувається. Абсолютна мета, себто мета, яка ніколи не стає засобом, у людства є тільки одна: **щастя.** Щастя прагне скрізь і завсіди кожний живий орґанізм, колективний чи індивідуальний, кожна жива істота, чи то людина, чи тварина, чи рослина. А само **щастя це дієва рівновага складових сил орґанізму.**

Інші мети, які ставлять собі люди, це тільки засоби, — свідомі, чи несвідомі, для досягнення цієї абсолютної мети. Вони часто правлять за самостійні мети, але це тільки через те, що здобуття самих цих засобів є важке. Наприклад: політична свобода часто ставилася людськими колективами як самостійна мета, її прагнули й добивалися з великими жертвами. Але як тільки досягали її, то починали бачити, що вона сама собою ще не давала того, чого від неї сподіватись, і вона губила свою самостійність та ставала засобом для іншої, більшої, абсолютної мети. Так було, так є і так буде зо всіма іншими засобами.

* * *

Український національний колектив, як і всякий орґанізм, підлягає законові прагнення рівноваги своїх сил. І таксамо як і в кожнім орґанізмі, коли йому бракує повних сил та елементів, так і в орґанізмі української нації не може бути рівноваги сил, коли в неї нема такої ґрунтовної складової сили як **здоровля**. Не було його в належній мірі й за все його свідоме історичне існування. Ціла низка причин (біольоґічних, ґеоґрафічних, історичних і т. п.) сприяли тому, що український народ та його територія з їхніми багатствами були разураз обектами нападів ватажків сусідніх колективів, їхнього панування та визиску. Стихійно, біольоґічно прагнучи одної абсолютної мети, рівноваги сил, він і стихійно і свідомо ввесь час ставив собі тимчасову мету: здобути здоровля, себто, насамперед визволитися від неволі, від висмоктування його сил чужими орґанізмами, здобути змогу нормального розділу своїх багатств і продуктів своєї праці поміж працівними членами одного орґанізму. Ця мета звалася й зветься боротьбою за соціяльну, політичну, національну, державну волю та самостійність.

Ріжних форм за ріжних моментів набирала ця боротьба. Іноді щастило вирвати, зошкребти з себе галапасів і, стікаючи кровю від цієї тяжкої операції, на мент зітхнути вільно та широко. Але прибава природніх багатств українського народу та незахищеність їх була так велика, що зараз же знаходились нові зазіхачі на них, які чи то насилою, чи то хитрістю та обдуром знов облягали знесилений орґанізм України й присмоктувались до нього.

Велика всеросійська революція до певної міри й на певний тільки мент принесла більшій частині українського національного орґанізму визволення від присмоктаних до нього галапасів національного і соціяльного роду. Але от уже під цей мент Україна є знов обектом зазіхання, визиску і суперництва кількох ґруп галапасів: руського, польського, німецького та інших націоналізмів. Офіціяльно вважається, що на найбільшій частині української території, на Великій Україні, панує влада совєтів і комуністів. Не входячи тепер у розгляд того, чи є там у дійсності влада совєтів та комунізм, треба правдиво й обєктивно зазначити, що там усе більшої сили набирає панування **руського націоналізму.** На меншій частині української території, на Західній Україні, панує польський націоналізм. На інших землях ще інші націоналізми. А з боку стоїть і націлюється плигнути націоналізм **німецький.**

Очевидно, ні руський, ні польський, ні який інший націоналізм свого панування не випустить без боротьби чи компетенції. Руський націоналізм уже бє на сполох і збирає всі сили, які де є. А сил у нього чимало не тільки в Росії (РСФСР), але навіть і на Україні, навіть серед певних галапасуючих українських елементів (які, до речі, разураз бували помічними силами чужинним галапасам). Та більше: майже вся руська еміґрація, соціяльно й політично ворожа до комунізму та совєтвлади, є одностайна й однодушна з руським націоналізмом, одягненим у комуністичні ризи. Зціплюючи зуби і затискаючи ніс, вона готова терпіти цей дух, щоб тільки разом утримати під руським пануванням такий ласий, такий цінний обект визиску. Від монархістів до комуністів тепер іде по всьому світі гарячкова орґанізація руського єдиного фронту.

Коли на обрію замаячіла наїжена постать німецького імперіялізму, повернена лицем до Франції, французькі комуністи й соціялісти закричали на ґвалт, закликаючи до обєднання **всіх** сил французької нації на оборону, до єдиного французького фронту, против небезпеки насили, визиску, поневолення.

Як же повинні реаґувати в такому разі члени того національного орґанізму, який знає не тільки загрозу, а саму небезпеку, саме поневолення, визиск, насилу? Розуміється, відповідь може бути тільки одна: якнайширше, якнайповніше обєднання **всіх** сил цього орґанізму для самозахисту. Та, на жаль, не всі це розуміють і відчувають як слід.

* * *

Так, сама собою ідея скликання Національного Конґресу є немовби вияв отого бажання обєднання сил. Але реалізація її в конкретних формах є цілковите заперечення самої себе. Конґрес цей ініціятори називають навіть **Все**українським, **Все**національним. А тимчасом основні умови участи в ньому є: невідмінна належність до демократичного й соціялістичного та самостійницького світогляду. Отже на Конґресі братимуть участь тільки демократичні та соціялістичні ґрупи української нації. Але який же це Всеукраїнський, Всенаціональний Конґрес? По суті, це буде зїзд демократичних та соціялістичних орґанізацій. Він висловить свої думки, обєднає свої сили, прийме постанови. Добре. А вся нація? Які її думки? Які її постанови? Невідомо.

Якуж вагу, який авторитет може мати **такий** Конґрес для **всієї** нації, для всіх її частин і течій? Та навіть для ворогів її? Майже ніякого.

Отже: **ніяких умов, ніяких обмежень, крім одної: бути українцем.** Ба, навпаки, треба з усією силою намагатися, щоб на цьому **Все**національному Конґресі були представлені по змозі **всі** політичні та соціяльні течії української нації, від крайніх правих до крайніх лівих. Монархісти, фашисти, демократи, соціялісти, комуністи, всі повинні брати участь у цьому Конґресі й мати на ньому вільний голос. І нехай кожна з цих течій отверто, чесно, вільно скаже, що вона думає, чи вбачає вона шкоду спільному орґанізмові, в чому саме, якими способами та засобами ратуватися йому.

Скажуть: ці голоси будуть такі ріжні, такі соціяльно-політично ворожі одні від одних, що крім ґвалту, ненависти, самогризні нічого не вийде.

Хто знає? Коли в американських пампасах бувають пожежі й усі тварини тікають, ратуються від цієї спільної небезпеки, то ніхто нікого під той час не гризе. Невжеж ми гірші від пампаських тварин? Розуміється, ріжниця політичних та соціяльно-економічних світоглядів ґруп від самої присутности на Конґресі не зникне, таксамо як не зникла вона у французів тоді, коли французькі комуністи закликали до єдиного фронту проти наїженого ґітлеризму. Розуміється, боротьба клясових і соціяльних інтересів буде точитися й на самому Конґресі. Це треба твердо запамятати й не впадати в розчарування, коли це виразно виявиться. Але треба памятати й те, що крім ріжниці політичних та клясових інтересів ми, члени одного спільного національно - етноґрафічного орґанізму, маємо ще інтереси оцієї самої спільности. Чи фашист, чи комуніст, ніхто не може цієї спільности з себе викинути. І чи то для фашиста, чи для комуніста інтереси психо-фізичного здоровля, нормальних умов розвитку його етноґрафічної істоти є однаково важні.

Отже перед спільною небезпекою, перед пожежею в наших пампасах, можливо й у нас знайдеться досить (принаймні біольоґічно) мудрости під цей час не гризти себе до смерти, а навпаки, виявити спільну волю до самозахисту, виробити спільні засоби для самооборони! І коли, хочби в найзагальніших рисах, ця спільна воля на Конґресі виявиться, то це буде, дійсно, вияв волі усього національного орґанізму (наскільки, очевидячки, ці ґрупи будуть у малому маштабі відбивати евентуальну волю нації в маштабі справжньому). І розуміється, авторитетність, імпозантність, ефектовність **такого** вияву і для ворогів і для приятелів і для членів українського колективу буде без ніякого порівнання більша, ніж вияв волі Зїзду самих демократичних та соціялістичних ґруп.

* * *

Таксамо, мені здається, не зовсім льоґічно й послідовно встановлені норми представництва на Конґресі від течій. Нема виразно зазначеного принципу цього представництва. А тимчасом він такий: яко мога ближче наблизитись до представництва всіх уґруповань на всіх землях України, якби ми мали змогу провести там вибори в нормальному порядку й маштабі. Ми цієї змоги не маємо. Але ми маємо змогу бути чесними, обєктивними й мати чесно та обєктивно на увазі інтереси **цілого,** а не тільки своєї частки його. Отже треба ясно уявити собі стан на всіх землях України, розділ клясовий, соціяльний, політичний та інший населення їх і відповідно до цього розділити мандати на Конґрес серед тих ґруп, які (хочби приблизно) заступають чи можуть заступати інтереси тих національних уґруповань. Для певного роду контролі й орієнтації можна булоб користуватися старими матеріялами представництва до виборчих установ України з часів революції (Центральна Рада, Установчі Збори, а надто Трудовий Конґрес). І мені здається, що колиб цього принципу додержувалися точно, твердо, безсторонньо ініціятори Конґресу, то нарікань від окремих ґруп і течій булоб не багато.

* * *

Але чи вартож взагалі чогонебудь оце обєднання розпорошених окремих крихітних ґрупок та одиниць, розкинених по всій планеті?

Так, фізичної сили в нас нема. Ми сотні років уже живемо з повириваними та посплюваними зубами й пазурами, якими захищаються нормальні в сучасному суспільстві орґанізми; наші дбайливі та передбачливі панувальники добре постаралися зробити це на всіх наших „не своїх" землях. Ні армій, ні тенків, ні аероплянів, нічого ми не можемо виставити супроти армій і тенків зазіхачів на наше тіло. Єдина наша сила, якої остаточно вирвати з нас наші панувальники ще не змогли, це наша спільна огида до страждання, хвороби, поневолення, визиску, наше непоборне прагнення вічної абсолютної мети і всіх завобів, що ведуть до неї: волі, здоровля, сили. Та ще наша свідомість спільної незалежности до єдиного, поневоленого, визискуваного, упослідженого орґанізму. Хоче, чи не хоче, а кожна клітина цього орґанізму чує, відчуває, розуміє як не розумом, загидженим обдуром чи самодуром, то наказом всемогутнього інстинкту оцю свою спільність. І я думаю, що навіть якийнебудь Любченко Микола, і той у глибині своєї душі нераз злякано топче ногами іскорки свідомости оцієї своєї спільности з усім нацетноґрафічним орґанізмом.

Але це ніщо супроти армій і тенків? Ой, не кажіть. Біля триста років руський панувальник намагався це „ніщо" побороти, роздушити, розтерти чоботом на порох. „Нє било, нєт і бить нє может". А тимчасом не розтер. З нічого, з отого пороху повстала і за один рік виросла молода, жадна до росту й життя ціла нація.

О, ні, ця сила не є ніщо. І не дурно і руський і польський і німецький націоналізм так роздмухують, так розпалюють її в себе. А вониж не на захист свого існування, свого добробуту, свого буття розпалюють, а на грабіж чужого здоровля і буття. Кольмиж паче повинна бути завзята, цупка, страшна сила в того, кого грабують, хто захища своє життя?

О, ні, ця сила не така вже мала. І ми це побачимо вже хочаб із того, як наші панувальники занепокояться, як вони вживатимуть усяких способів та засобів, щоб ослабити цю силу, розбити нашу єдність і приборкати нашу волю до самооборони.

Так, розуміється, колиб ми мали під цей час до цього ще й армію та все, що до неї належиться, то неспокій наших реальних та евентуальних панувальників був би ще дужчий. Але історія досі не хотіла нам дати цих „продуктів" високої цивілізації для самозахисту. Хто знає, чи не робить вона з нами цікавого експерименту: як абсолютно роззброєний (фізично) орґанізм, тільки під дією закону вічного прагнення абсолютної мети, виживає під тиском всякого паразитизму, як бореться на всі боки за своє існування і, чого доброго, вибере собі кінець кінцем перші необхідні засоби для здійснення тої мети: волю й незалежність. Хто зна?

В кожному разі кожна нормальна клітина національного орґанізму, кожний українець під цей мент, мент напруження всіх небезпек, повинен виявити себе гідним, активним виконавцем цього дійсно, надзвичайно цікавого, великого, небувалого експерименту історії. А для цього насамперед потрібна тверда, завзята воля **до обєднання всіх сил національного колективу без обмежень, без винятку.**

В. Винниченко.

А. Баворський.

ВСІ ЗАТЯМИЛИ СОБІ

(Оповідання).

(4)

В хаті Семань довго шукав, заки побачив, що його міх лежить під лавкою. Не годен був пригадати собі, щоби кинув його під лавку. Взяв міх під паху і пішов назад до льоху. Пхнув двері, вони не подалися. Тепер були замкнені на ключ від середини. Семань впрів, бо там з Каською був Дмитро, звісний на всю околицю як дуже небезпечний баламут і великий розпусник. Семань приклав ухо до дверей і чує якийсь гуркіт. По хвили почув голосний крик Каськи:

— То так згортається яблока до міха? Я сюди прийшла тільки по яблока, не пощо інше. Возьму лиш те, що купив мій господар, нічого більше!

Нарешті Семань почув, що щось луснуло, неначе би хтось сплеснув руками. Так може луснути також тоді, коли хтось когось лусне в лице. Зараз по тім, як луснуло, заскреготав ключ і двері відчинилися. Міх стояв повний яблок. Дмитро шуфлею поміг наповнити другий міх. Семань позавязував міхи. Взяв свій міх на мотуз і на плечі. Каська завдала йому. Він вийшов з льоху. Каська таксамо взяла другий міх. Завдав їй Дмитро. Коли Каська звернулася до виходу, Дмитро насипав їй до запаски найкращих яблок і шепнув їй до вуха.

— Ти не будь така дурна. Дома подумай і як ще раз прийдеш по решту яблок, то будь для мене ласкавіша.

— Яка була, така й буду! — відповіла коротко.

— Лиш троха думай про мене, то прийдеш до розуму.

— Я вже про себе думаю. Для іншого вже нема місця.

— Ти не жартуєш?

— На жарти тут затемно! — відповіла, вже йдучи по сходах.

Дмитро обійняв рукою міх, що був на її плечах і нахилившися до самого її вуха, шепнув:

— А я тобі кажу, що ти про мене будеш думати і мене затямиш собі!

На дворі вже все було біле, з неба сипалися великі платки снігу. Похилені під немалим тягаром ішли, як могли скоро. Семань ішов перший, Каська за ним. Час до часу Семань озирався і питав:

— Тяжко нести?

— Як я напихала міх, то не думала, що буде таке тяжке.

Вже йшли яку годину. Парубок вже приставав, спина боліла. Вона ішла жваво.

— Не тяжко тобі? — спитав.

—Не дуже. Зразу було тяжко. Тепер я вже привикла. І ти привикнеш.

Ішли далі. Ішли чверть години.

— Відпічнім троха, — Семань сказав.

— Не соромно тобі?! — дівчина крикнула. — Ти парубок, я дівка. Я сильніша як ти. Міх цілком не тяжкий.

— Мені соромно, та це не поможе. Спина болить, ногами ледви плентаю.

— Не плети дурниць! Чейже твої яблока не тяжчі від моїх. І мої і твої з одної купи. Також міхи однакові. І до тягару привикається. Чим довше йти, тим той тягар лекший.

Семань не хотів, щоби дівчина з нього сміялася, отже добував рештки сил і дальше йшов. Вже виходили з ліса. До їх села вже було недалеко.

— Семаню! — дівчинаа крикнула. — Семаню, стань!

Семань обернувся до неї. Скористав з того, що це могло статися з її вини, бо не знав, чого вона його кличе, і опустив міх на землю.

— Що таке? — спитав. — Може й ти вже не годна далі двигати?

— Семаню, мені лячно! — дівчина сказала, не рухаючися з місця.

— Та чого лячно?

— За мною щось стукнуло.

— То мабуть ті духи, що сідають там в лісі на тім камени. Вони загналися аж сюди за тобою, — парубок жартував.

— Тобі жарти в голові, а я ціла прію. За мною щось стукнуло, мій міх щораз лекший.

— Ти казала, що лекший тому, бо до тягару можна привикнути.

Дівчина озирнулася і крикнула:

— Мати Божа! З мого міха сиплеться.

Зараз коло неї справді лежало яблоко. Пару кроків далі друге. Кинула міх на землю, висипала ті яблока, що мала в запасці і бігла назад до ліса. Збирала ті яблока, що лежали на дорозі. Назбирала повну запаску і вернулася до міха. Чейже годі було гнати назад аж до Мединця, щоби визбирати решту.

— Яблок лиш пів міха! — сказала, хлипаючи. Приступивши до Семаня, сперла голову на його рамени і плакала.

— Що я тепер зроблю? — голосила. — Мені хіба з моста й у воду. Як не ведеться, то не ведеться. Ні до яблок не маю щастя, ні до чого іншого!

— Як то могло статися? — спитав Семань. — Оба міхи були цілі, бо вони цілком нові.

— То той шибеник Дмитро, щоби його Бог побив! — крикнула Каська, погрожуючи пястуком в сторону хати Мединця.

— Дмитро винен, що яблока з міха сипалися?

— Він винен, він! Я аж тепер доміркувалася, чому він сказав до мене на відхіднім: „а я тобі кажу, що ти про мене будеш думати і мене затямиш собі!" Він саме тоді розтяв мій міх. Коли вимовляв ті слова, його рука обіймала міх на моїх плечах... Що я тепер зроблю, що я зроблю? Що скаже Лубаш?

— Не журися, якось то буде! — потішав її Семань.

(Кінець буде)

У суді.

— Чому обвинувачений виломив двері до крамниці?

— Над дверима був напис: „Шукаєш щастя, вступи на хвилинку", одначе двері були замкнені.

———o———

— Так, Берку, з дітьми великий клопіт.

— То правда і я дуже завидую Лейзорові, бо він тепер не потребує журитися своїм сином.

— Чому?

— Бо його сина засудили на сім літ вязниці.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ҐАЗЕТА И КОМЕТА.

Кажуть астрономи з астрономічної обсерваторії Гарвардської Колеґії, що при кінці липня цього року видно буде навіть бистрим голим оком комету Пелтієра.

Як відомо, кометою називають звізду, за котрою тягнеться ясна смуга, немовби волосся за головою на вітрі („коме" по грецьки значить „волосся"). По українськи називають комети ще корінно українськими назвами: мітлами та віхами. Тому, що комет є багато, їх називають ріжними іменами, щоб відріжнити одну від одної. Звичайно називають комету від імени астронома, що її перший побачив.

Заповідження появи комети на два місяці наперед це факт великої ваги. Колись, як люди ще знали мало про небесні зорі, люди вважали появу комети за знак небесний, що показував на надходячу на людей велику кару, звичайно війну або пошесть. Нині наука вже поступила до того, що не тільки показала, що комета це звичайна звізда з мраковиною, себто газовою масою, але вже прослідила дороги комет та знає наперед, коли котра комета появиться.

ЧОМУ БОЯТЬСЯ?

Не зважаючи на те, що наука наперед знає, коли появиться комета та як довго її буде можна оглядати, як вона справді появиться, знайдеться ще багато людей, що будуть почувати страх на її вид.

Цей страх — це по части відгук ще дитячого страху, якого родичі чи оточеня навчили цих людей. Хоч людина розумом пійме, що комети нема що боятися, та чуття й неї лишається часто на ціле життя. Раз навчений страх лишається часто й до смерти.

Деколи страх, що появляється в людини на вид комети, це не страх перед кометою, але страх перед новиною або небувалим явищем. Народи, що від віків жили все в таких самих умовинах, часто навчають своїх молодих нащадків страху перед усім новим і небувалим. Таких людей страшить комета, бож комета це небувале явище. Це не сонце, місяць або зорі, що появляються кождого або майже кождого дня.

СТРАХ І СЛОВО.

Американський психольоґ Джордж Дорсі в одній своїй книжці (Як і чому люди так поводяться?) говорить про „наладовані слова". Наладована в тому значінню, в якому ми говоримо про наладовану рушницю. Себто з великою захованою або утаєною силою, яка розпружується при відповіднім невеличкім русі, наприклад при потягненню за язичок.

Він каже, що є слова, які мають ладунок динаміту. Скаже хтось це слово, і воно може здаватися, що не зроблено нічого більше, лиш казано слово, а тимчасом це слово викликало враження, немовби хтось висадив у повітря ладунок динаміту.

Ви знаєте, який вислід має вибух динаміту або вистріл рушниці. Вже самий гук викликує довкола страх. Звірина втікає в противну сторону. Птацтво злітає зо своїх сиджень. Навіть собаки лякають. Так звірина навчилася відкликатись на сильний гук. Так людина можна відкликатися на певні слова.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДИНАМІТ.

Дорсі вичисляє між американськими словами, наладованими динамітом, слово „фейлер", невдача.

„Американець не тільки повинен добути собі успіх", — каже Дорсі, „але його поважно навчають родичі й учителі, що в світлім словарі молоді нема такого слова, як „н е в д а ч а". І неодин хлопець, котрому защіплено глибоко такий приказ, починає з місця бути невдачником, як мало хто перед ним в історії".

Причиною цього є хибна думка, що як дитину застрашити невдачею, то вона буде пнутися до успіху. Забувають ці вчителі, що як дитину навчити страху, то тона буде поводитися передовсім як застрашена дитина.

ВІДВАГА И СТРАХ.

Життя часто показує на потребу відваги. Та люди, що це добачують, пробують теж вливати відвагу в людей у цей спосіб, що наганяють людину до відваги страхом перед страхом.

Який вислід цього?

Звісно: людина страху не позбудеться, а тільки до страху ще набереться страху перед страхом.

Чи страх перед страхом — відвага?

СЛОВО, ЩО „БОСУЄ".

Дорсі каже, що ми можемо навчити людину слухати слів. Слово буде такій людині за приказ. Немовби пан, „бос". Він так і дає уступові в своїй книжці наголовок: Чому слова „босують" над вами?

Чули українську анекдоту про відважного чоловіка, що боявся собак, але як почув з печі собачий лай, то став кричати: „Гар! Гар! Гужа!"

„О, ти, чоловіче", — каже йому жінка, „відважний".

„О, я так", — чоловік каже. „Я ще й до вікна вийду!"

Над цим чоловіком „босувало" слово „відважний". Це слово заставляло його робити річи, що нібито виглядали на вчинок відважної людини.

Чи це відвага?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ МУЗИКИ.

Як читачі знають з оголошень у „Свободі" в неділю, дня 31. травня б. р., відбудеться в Ню Йорку в Карнегі Гол „Концерт Української Церковної Музики".

Буде це перший того роду концерт в Америці. Відбудеться він у галі, де відбуваються концерти найбільших артистів світа. Виступлять на нім наші рожені тут діти. І буде їх щось коло 300 осіб. А управитеме ними — проф. Олександер Кошиць. Чи цього всього не досить, щоб концерт став дійсною сензацією? І чи не є свого роду сензацією те, що стільки нашої молоді стільки завдало собі труду, і то довгими місяцями, щоб приготовитись гідно до цього концерту?

А тепер спитаюсь: чи можна завдати удар трудам проф. Кошиця, чи можна розчарувати нашу молодь, то тим, що не розкупимо білетів і не явимося великою імпозантною громадою на святі української культури?

Цього не може і не сміє бути! Проф. Кошиць, молодь і вчителі хорів зробили своє, а тепер черга на — громадянство. Воно може на це відповісти тільки одним: своєю присутністю на концерті.

Л. М.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Мамин День.

В неділю, 10. травня б. р., укр. прав. громада святкувала День Матери концертом і представленням своєї школи. Діти відіграли штучку „Чудо молитви дитини за матір", в 4 актах (Мусія Степанчука) і дали живий образ та низку пісень хорових, дуетів, соль і декламацій. В концерті і представленню брали участь 80 дітей під управою о. С. Мусійчука. В живім образі з матірю по середині в особі пані Р. Мородович, предсідниці старшого сестрицтва, брали участь самі найменші діти першої й другої кляси і цей образ був прекрасний. Всі пісні і говорення в цім образі були укладу о. Мусійчука. Представлення відіграли старшенькі діти, а на закінчення виступила вся школа. Жаль тільки, що громадянство все ще не оцінює таких дитячих концертів і праці Рідної Школи та не приходить на такі вечорі, тим більше важні, що це був вечір в честь наших Матерей, вечір наших дітей, на яких ми нераз нарікаємо, що не добрі і нас цураються... А тут видно, що ми нездари і цураємося дітей!

Присутній.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит про назву „Україна".

Минулої неділі, пополудні, відбувся другий черговий відчит д-ра С. Демидчука на тему походження назви України, Руси і Московії. Як попередній, так і цей відчит був солідно оброблений і удокументований ріжною чужою літературою, з давніх часів і теперішних. На основі старих літописів і мап бесідник доказував, що назва „Україна" походить з одинацятого віку, себто з часів, коли ще Московії зовсім на світі не було. Доказував також, на основі цитатів старинних історіків, що назву „Русь" москвичі попросту вкрали від України. Назву „Русь" українці довгі віки вживали рівночасно з назвою „Україна". Щойно у сімнацятому віці московські царі почали й собі офіційно вживати назви Руси, перемінюючи її з часом на назву „Росія". Дальший тяг відчитів бесідник заповів на осінь.

Присутній.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ІСТ ШІКАГО, ІНДІЯНА.

На Рідну Школу.

На повицу ціль зложили: М. Арсемчук $3; М. Стадник $2; М. Малюга $1.50; М. Стадник (мол.) і П. Будняк по $1; а І. Галушка, С. Ревюк і Д. Клим по 50 ц., та М. Шкарболь 30 ц. Разом зібрано $10.30 та вислано на Рідну Школу через Обєднання.

М. Стадник.

БОСТОН, МАСС.

На Рідну Школу.

На повищу ціль жертвували Тов. Запорозька Січ $8, а Е. Рокотинець $2, та по $1: А. Дубина, К. Смольчук, В. Романів. По 50 ц.: В. Дорофій, А. Єленчук, Р. Залоба й М. Данилюк. Разом вислано на Рідну Школу через Обєднання $15.

Н. Давискиба.

Гарній жінці.

— Ти повинен їй подарувати щось таке, з чого все тішилася́б, коли лише гляне на це.

— То дуже добре! Подарую їй дзеркальце!

СВЯТКУВАННЯ 75-ЛІТТЯ СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ПРАЗІ

Здавалося вже, що крім невеличкого концерту Українського Хору і крім — так би сказати — домашніх свят ріжних організацій та установ велика українська кольонія в Празі не буде здатна на якесь більш імпозантне і більш репрезентативне відсвяткування 75-ліття смерти Тараса Шевченка. Але, на щастя, так не сталося, бо ось дня 2. травня таки відбулося в Празі таке імпозантне і репрезентативне свято. Була це свято академія, що її влаштував Український Академічний Комітет для міжнародньої інтелектуальної співпраці при Комісії Ліґи Націй. Академія відбулася у великій салі Центральної Бібліотеки міста Праги. Слід підкреслити, що досі було в Празі небагато таких українських свят, які відбулисяб при такій великій участи своєї і чужої публики. Вистане, здається, сказати, що велика саля, яка поміщує понад 700 осіб, була повна вщерть. З чужої публики ми бачили чехів, білорусинів, болгарів, грузинів, німців, навіть росіян. Між чехами багато представників ріжних урядів, наукового і мистецького світа, представників громадських установ та організацій і представників преси, між своїми багато навіть з далекої провінції.

Свято почалося відспіванням „Заповіту" і вступним словом голови Академічного Комітету, редактора Українського Вільного Університету у Празі, **проф. д-ра Ол. Колесси.** Привитавши визначніших наших і чужих, що наспіли на це свято, промовець у коротких і ядерних словах, перепітаних незвичайно доцільно дібраними цитатами з творів Шевченка, змалював поета як борця за правду і волю і вказав на те, як то золота славянська Прага вяжеться і з самою творчістю Шевченка і зі збереженням його поетичної спадщини.

Домінуючими точками свята були: святочний виклад про Шевченка акад. д-ра І. Горака, професора славянських літератур у празькому Карловому університеті і гра на фортепіяні нашої славної пяністки Любки Колессівної.

Тяжко, а то майже й неможливо в короткім часописнім дописі представити всю красу форми і глибини змісту, якими визначався **виклад проф. Горака.** Ми можемо лише ствердити, що таку глибоку аналізу і таку суцільну синтезу творчости Шевченка на тлі словянських та европейських літератур нам рідко доводеся досі чути навіть від найкращих наших Шевченкознавців. Тому не диво, що присутні, які кожне слово прелеґента ловили просто із запертим віддихом, нагородили його справжньою бурею довготриваючих оплесків. Український Академічний Комітет зробив би велике й цінне діло для поглиблення Шевченкознавства, якби цю перлину думку і слова видав друком.

Ще тяжче писати про **виступ Любки Колессівної,** яка відіграла Шопенову „Сонату Б-моль" і В. Барвінського „Мініятури". Розписуватися ширше про гру нашої славної пяністки може лише такий великий і справжній критик, як великим і справжнім мистцем є Любка Колессівна. Але й той найбільший і найгострійший критик не міг би про празький виступ Любки Колессівної написати нічого іншого, як лише це раз повторити всі ті суперлятиви, які про неї написала вже досі й найвибагливіша европейська критика. Ми можемо бути лише вдячні нашій пяністці за хвилини мистецької насолоди, які вона нам дала своєю чарівною грою і просити її, щоб вона в найближчому часі знову завитала між нас і, як той веселий сонячний промінчик ранньої весни, знову, хоч на коротку хвилину, розвіяла гнітучі думи сумної, понурої еміґрантської осени.

Дуже гарною точкою проґрами був сольо-спів співачки Національного Театру в Празі пані **Марії Будікової-Єремішової.** Вона відспівала три пісні: Шевченка—Лисенка „Ой, одна я, одна" і народні пісні Лисенка: „Ой, крикнула лебедонька" і „Гомін, гомін по діброві". Високий, вирівняний, ліричної краски голос відомої празької співачки і глибоке чуття, яке вона вложила у всеж таки чужі для неї пісні (замітна була добра дикция і вимова українського тексту), незвичайно причинилася до високого мистецького рівня цілого свята.

Жаль, що з причини недуги відомої нашої декляматорки пані Нат. Дорошенкової відпала з проґрами декламація з поеми „Іван Гус". А вона це так чудово деклямує! Яке гарне булоб завершення цілої проґрами свята!

В проґраму свята входив теж виступ Українського Хору, який крім „Заповіту" відспівав ще Самійленка—Лисенка: „Умер поет" з барітоновим сольом п. **Гакена.** Слухаючи цього виступу Українського Хору і маючи на увазі високомистецький рівень цілого свята, ми пригадали собі колишні виступи наших хорів у Празі і в нас повстало питання: Невжеж така велика українська кольонія не може здобутися на те, щоб ще й нині поставити такий хор, який був би продовженням славної традиції наших хорів з часів Рощахівського, Сердюка і Росиневич-Щуровської? Не поможе нічого й особа такого знаменитого диригента, яким є п. Я. Ступка і вся його найпильніша праця, якщо хор не буде голосово відповідно підібраний і як не буде відповідної атмосфери для праці хору. Над цим повинні добре призадуматись наші культурні організації й установи, бож доброго хору нам у Празі дійсно дуже потрібно.

Свято закінчилося відспіванням національних гимнів: українського і чехословацького.

За ціле це свято українська кольонія у Празі мусить у першу чергу щиро дякувати голові Українського Академічного Комітету, ректорові проф. д-рові О. Колессі.

Учасник.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

RESUME OF THE UYL-NA BASKETBALL SEASON

(Concluded) (2)

Woonsocket won 16 and lost 4 during the season, finishing second in the City "Y" League. The average game score was 42-31. In games with Ukrainian teams, they trounced the younger Boston Ukrainian Dance Club, 45-22; lost to Ansonia, Conn., 32-28, then defeated Ansonia by a 35-19 score, to clinch the Area No. 1 title.

Yonkers won 16 and lost 4, and won the championship of the Yonkers Light Senior League. It defeated four strong Ukrainian teams; namely: Elizabeth S. C. twice, 42-37 and 41-36; Ozone Park by a 34-29 score, and Passaic A. A. by a 39-27 score. The team was a fast and high-scoring outfit.

Chester won 70% of their 40 games played, all in independent ranks. Co-champions with Wilmington, Del. Ukrainians in the Tri-City League. Defeated the Chester U. G. C. C. twice, 47-9 and 39-20, and split with Wilmington, winning, 24-23 and losing, 23-22. No other Ukrainian teams accepted Chester's challenge.

Rochester won 15 and lost 2, going undefeated in both halves of the Jefferson New Era League. Won five straight from Ukrainian foes. From Auburn Ukes twice' 34-22 and 29-20; Syracuse once, 22-20, and the Rochester Ukrainian Ramblers twice, 23-22 and 34-25. Team under 21.

Monessen won the sectional conference by defeating Arnold twice, the team that defeated Ambridge twice. Scores: 44-43 and 45-42, and losing a 35-31 game to Arnold. Went undefeated in all independent games in its section. Snow, floods, hampered other games there.

Cleveland had a fairly good season in independent ranks. Although losing to two Ukrainian teams outside its area, they defeated Akron, 19-13, Rossford, 25-22 and 31-26, and the Cleveland Ukrainian Sacred Hearts, 32-26.

Detroit participated in the City Recreation League, and engaged in the city elimination play-offs. Defeated Cleveland Ukrainians, 29-20, Rossford, Ohio Ukrainians, twice, 27-16 and 31-22. Don't answer mail.

Chicago, the only Ukrainian team in Illinois, claimed, and was awarded Area No. 8 honors. Won 60% of their games, losing an extra-period game to the Rossford Ukes, 18-16. Severe weather hampered further games.

Wilmington, Del., co-champs with Chester, can be named the Southern Champions. Defeated Philly Ukes by a 57-19 score, split with the big Chester five in two games, and defeated Chester U. G. C. C., 29-15. Ceded Area No. 3 title in favor of Chester due to financial condition.

Other Ukrainian teams not mentioned above, but who were rated by the District leaders as runner-ups, are: Ansonia. Conn., Passaic Lions, Newark Sitch, Elizabeth S. S., Syracuse and Auburn, Ambridge and Arnold, Rossford and Akron! These teams gave the champions a run for their money.

Recollections

It is interesting to note that Woonsocket is the only 'repeater' to gain the championship distinction again this year in its territory. Yonkers replaced Ozone Park; Chester replaced Northampton, Pa.; Monessen took Arnold's seat, and of course the first official naming of champions in New York State and the West!

The territory within which teams competed, extends from Boston, Mass. to Wilmington, Del., to Pittsburgh, Pa., to Chicago, Ill., to Detroit, Mich., to Rochester, N. Y., which, in actual square miles would embrace the whole of Ukraine! The compass point extremes were: East, Boston; West, Chicago; North, Rochester; South, Wilmington!

It may be here mentioned that the greatest array of strictly Ukrainian teams still exist in the New York City locality. Why no individual or organization there there hasn't organized at least one basketball league, is an inexplicable question. Heavy snowfalls, floods, finances, etc. hampered the Western teams, and prevented the playing of more games, so they report. These conditions, and other reasons, compelled us to extend the season into April. But after all, as long as the interest prevails, chronology can be discarded.

Recent sport articles have informed you that besides the regular inter-Ukrainian games and the few Ukrainian leagues that did exist, both the Eastern and Western sections sponsored basketball carnivals or tournaments, in typical elimination play-offs, to successfully crown both an Eastern and Western Ukrainian Basketball Championship team. This is another giant step forward, never done before in our history.

Due thanks and appreciation are here extended to certain individuals, who took it upon themselves to sponsor such a tourney at a risk, who were encouraged to go ahead with the plans by means of letter. Our hats are therefore off to Messrs. John Billy of Cleveland; John Chuy of Newark; Vincent Kowba of Rochester; John Dyrkacz of Arnold, and Miss Pearl Zorena of Arnold! These persons did their part efficiently.

Thanks are also extended to the District Leaders, Messrs. William Haschak of Chester, Peter Kardash of Elizabeth, Nicholas Sawka of Ozone Park, N. Y., John Dyrkacz of Arnold, John Billy of Cleveland, and John Warion of Ansonia, Conn. Special felicitations to managers John Kachmar of Yonkers, and Nicholas Figun of Wilmington! Also to all those managers and individuals who came to our assistance and encouraged us to go onward and upward! To you all I wish to say farewell, as I enjoyed your contacts, for next season I shall not be with you anymore in my present capacity.

ALEXANDER YAREMKO
(Basketball Director
of the Ukrainian Youth's League
of North America)

На викладі фізики.

— Як бачите, мої панове — каже професор — тепер не бачите нічого. А чому не бачите нічого, зараз побачите...

У звіринці.

— Дивися, тату, — каже малий Юрчик — як цьому тигрові вилискуються очі! Раз вони зелені, за хвилинку червоні...

— Ну, так, — каже батько — таж на клітці виразно написано „Бенгальський тигр", а ти вже чейже бачив ріжноколірові бенгальські вогні.

У гостинниці.

Гість: — Пане вейтер, чи то має бути половина курятка?

Вейтер: — Так, прошу пана!

Гість: — То прошу мені принести краще тамту половину...

—o—

Пані: — То ти, Ганю, кинула лист до почтової скриньки, а я тепер пригадала собі, що на коверті зовсім не було адреси! Чи ти не запримітила того?

Служниця: — Я запримітила, прошу пані, одначе я думала, що пані не хочуть, аби я знала, до кого цей лист.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (12)

Тарзан зголоднів. Пан нетрів, коли був голодний, то не церемонився з харчем так, як це роблять цивілізовані люди. Він сховався за пень дерева і причаїв віддих, тримаючи лук і стрілу на поготові. Як тільки зпоміж кущів вирвинула струнка антильопа, він з лука післав їй привіт, що прошив її серце.

Обід був готовий. Він вирізав найкращі куски мяса й почав зайдати. Наївшись, решту мяса він закопав у землю, з тим, що вертаючися з хлопцями, він іще раз його відгребе й спожиткує решту. Бо Тарзан у тому відношенні робив так, як шляхотні звірі: вбивав інші звірята, але не розтрачував їх тіла.

В той час, як Тарзан заїдав сире мясо й усміхався на гадку, що скажуть хлопці, коли він їх також ним почастує, хлопці малощо своїм тілом не поживили льва. Як тільки очуняли з першого переляку, вони пустилися бігти в сторону залізничого шляху, звідки передтим вийшли. Та скоро побачили свою необачність.

Добігши до першого роздоріжжя, вони нагло станули. Куди йти? Направо, чи наліво? Ні один з них не знав. Рев льва зростав і їх находила паніка. Після хвилі остовпіння вони кинулися вперед; але це був не той шлях, яким вони прийшли сюди... За ними, талапаючи лапами, слідкував лев Нума, облизуючи свої ніздрі.